

ÚJ ÉVI

NEMZETI SZINHÁZI

ZSEBKÖNYV

1866-IK ÉVRE.

KIADTÁK:

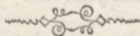
BCU Cluj / Central University Library Cluj

BABOS KÁROLY

ÉS

NAGY GYÖRGY,

A KOLOZSVÁRI DALSZINTÁRSULAT SUGÓI.

KOLOZSVÁRTT, 1866.

NYOMATOTT AZ ÉV. REF. FŐTANODA BETŪIVEL.

11023

Újévi emlékül.

Mint tavasszal a napsugár
Széttüzi a ködöt,
Az igazság lángeszmeje
Győz a gazság fölött.

A legkisebb féregnek is
Van rendeltetése...
Az embernek legtöbb jutott
A végzet könyvébe.

Nemes kebel — egyenes út,
Tiszta gondolkozás
Feladatunk, nem pedig a
Köpönyeg forgatás.

Szeretni azt, a mi csak szép
S nemes érzelmet ad,
Minden felett közös anyánk:
Két testvér hazánkat.

A kit ilyen gondolkozás
Vezet a nagy úton,
Hallgassa meg az új évben
Tiszta ohajtásom.

Az, a ki az eget, földet
Egykor teremtette,
Üzze el a bűt, mely eddig
Lebegett felette.

Őrizze meg a gonosztól!!!
Irtsa ki a gyomot,

Melyet átkos hitelezők
Sorsunk reá nyomott.

Adjon Isten kebleinkbe
Tiszta magyar szivet,
Sziveinkbe rendithetlen
Hazaszeretetet.

Összetartást a jövőbe...
Átkot mind azokra,
Kik vést akarnak rátolni
Kedves jó fajunkra.

Hogy végezve feladatunk
Majd felemelt fővel,
Büszkeséggel mondhassuk el
Ama nagy költővel :

„És annyi bal szerencse közt
Oly sok vizzály után
Mégfogyva bár, de törve nem
Él nemzet e hazán!“

BABOS.

KOLOZSVÁRI ORSZÁGOS NEMZETI SZINHÁZI

VÁLASZTMÁNY.

Elnök: Hidvégi gróf **MIKO IMRE.**

T a g o k:

Gróf Mikes János.	Groisz Gusztáv.
Gróf Lázár Miklós.	Pál Sándor.
Báró Huszár Károly.	Gróf Eszterházi Kálmán.
Nagy Elek.	Wendler Frigyes.

Titkár: Sándor József.

Pénztárnok: Fülöp Sámuel.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

N É V J E G Y Z É K E

a kolozsvári országos nemzeti színházi választmány pártolása és **Follinus János** igazgatása alatti dráma és dalmű társaságnak.

Igazgató: **Follinus János.**

Rendezők: { Gyulai Ferencz.
Fehérvári Antal.

Karnagy: Káldy Gyula.

Ügyelő: Albisy László.

Könyvtárnok: Lukácsy Sándor.

Kartanító: Kállai Rezső.

Balletmester: Kajétán Lipót.

Színházi orvos: Salamon.

Működő egyének betűrendben.

FÉRFIAK :

Albisy László.
 Babos Károly *sugó*.
 Baróthi Sándor.
 Beczkóy János *festő*.
 Bergai József.
 Bethlenfalvi István.
 Boér János.
 Dalnoki Béni.
 Dálnoki Gyula.
 Dalfy Lőrincz.
 Fehérvári Antal.
 Follinus János.
 Gyulai Ferencz.
 Káldy Gyula.
 Kállai Rezső.

Kajétán Lipót.
 Kápolnai János.
 Kovács Gyula.
 Komáromi Lajos.
 Körösi Lajos.
 Lukácsy Sándor.
 Nagy György *sugó*.
 Odry Lehel.
 Szabó Bandi
 Szigeti Gábor.
 Tothfalusi Gusztáv.
 Török Károly.
 Török Miklós.
 Vadász József.
 Veres László.

Könyves Máté, *aggszínész*.

N Ő K :

Albisyné — Károlina.
 Albisy Anna.
 Babosné — Emilia.
 Baranyiné — Nina.
 Beczkóyné — Paulina.
 Boérné — Zsafia.
 Boér Emma.
 Erdélyi Ottilia.
 Fodorné — Julia.
 Follinusné — Antonia.
 Fikker Emma.

Fehérvári Mari.
 Kállainé — Borbára.
 Kocsis Irma.
 Konti Fáni.
 Lukácsiné — Mari.
 Nyilvai Irma.
 Némethi Irma.
 Némethi Gizella.
 Papp Miklósné — Pepi.
 Ragyák Borbára.
 Viski Mari.

Gyermek szerepekre:

Follinus Oszkár.

Zenészek:

A helybeli cs. kir. zenekarból **24** egyén.

Ruhatárnok: Nagy Dezső két segéddel.

Alsó diszitők: { Kovács József.
Szilasi Bálint

Felső diszitők: { Bencze József.
Kecskeméti Elek.

Éjeli segédek: { Kauker Ferencz.
Szász Lőrincz.

Gép- és házmester: Pecht József.

Pályolynyitó: Pecht Luiza.

Színlephordó: Ambrus József két segéddel,

Színház-szolgák: { Teluk János.
Vinkler Adolf.

Világosítók: { Köröksi András.
Zágoni György.

1865/6-ik évi szinidény első felében tartott előadások jegyzéke.

November.

- 2-kán Színház megnyitás. Prolog. Az ünnepélyes megnyitásra írta: Szász Gerő, szavalta: Follinusné. Nép hymnus. Az összes színházi személyzet által. Bánkban. Ered. tört. dráma 5 felv.
- 4-kén Troubadour. Opera 4 felv.
- 5-kén Csikós. Eredeti népszinmű 3 felv.
- 6-kán Essex gróf. Szom. játék 5 felv.
- 7-kén Lucia. Opera. 3 felv.
- 8-kán A 66-ik szám. Operette 1 felv. Legjobb az egyenes út. Vigjáték 1 felv.
- 9-kén Sheridan Richárd. Szinmű 5 felv.
- 10-kén Szép Marquisné. Szinjáték 4 felv.
- 11-kén Zsidó hölgy. Opera 5 felv.
- 12-kén Bánya-rém. Ered. tündér-rege 3 felv.
- 13-kán Az ígéret földje. Vigj. 3 felv. **itt először.**
- 14-kén Denis ur és neje. Operette 1 felv. Szamártéj. Vigjáték 1 felv.
- 15-kén Jean Claude. Dráma 6 felv. Gyulai Ferencz javára.
- 16-kán Kunok. Eredeti opera 4 felv.
- 17-kén Maroth bán. Eredeti szom. játék 5 felv.
- 18-kán Csikós. Népszinmű 3 felv.
- 19-kén Mátyás király lesz. Ered. szinmű 5 felv.
- 20-kán Jó barátok. Vigj. 4 felv.
- 21-kén Az átváltozott macska. Operette 1 felv. Szép molnárné. Vigjáték 1 felv.
- 22-kén Szécsi Mária. Ered. népszinmű 3 felv.
- 23-kán Lelencz. 50 arany pályadíjt nyert ered. dráma 3 felv.
- 24-kén Fecsegők. Operette 2 felv.

Csikos. képek. 3 fo. (Eredetileg két. né. műve.)

- 25-kén ~~Ernani. Opera 4 felv.~~
 26-kán Dunanan apó és fia utazása. Operette 3 felv.
 27-kén Zsidó hölgy. Opera 5 felv.
 28-kán Utolsó levél. Vigj. 3 felv.
 29-kén Montjoye. Dráma 5 felv. Boér János javára.
 30-kán Troubadour. Opera 4 felv.

December:

- 1-jén Dajka. Operette 1 felv. Nevelő ezer baj közt.
 Vigjáték 1 felvonásban.
 2-kán A fény árnyai. 100 arany pályadíjt nyert eredeti
 szomorujáték 5 felv. **itt először.**
 3-kán Orpheus az alvilágban. Operette 4 képben.
 4-kén Lucia. Opera 3 felv.
 5-kén Bibor és gyász. Eredeti tört. dráma, a nemzeti
 színház pénzalapja növelésére, a Bécsben készült
 új diszletek bemutatásával.
 6-kán Nabucodonozor. Opera 4 felv. Library Cluj
 7-kén Tücsök. Életkép 5 felv.
 8-kán Czigány. Eredeti népszínmű 3 felv.
 9-kén Kunok. Opera 4 felv.
 10-kén Varázs-fátyol. Énekes vigjáték 3 felv.
 11-kén Mükedvelői hangverseny, a helybeli jótékony nő-
 egyeslet javára.
 12-kén Norma. Opera 2 felv.
 13-kán Velencei kalmár. Dráma 4 felv.
 14-kén Ernani. Opera 4 felv.
 15-kén Végrendelet. Eredeti dráma 5 felv.
 16-kán Traviata. Opera 4 felv. Káldy Gyula karnagy jav.
 17-kén Peleskei notarius. Eredeti népszínmű 3 szakasz.
 18 kán Norma. Opera 2 felv.
 19-kén Dunanan. Operette 3 felv.
 20-kán Pajtáskodás. Vigjáték 5 felv. **itt először.**
 21-kén Alva-járó. Opera 3 felv. Odry Lehel javára.

22-kén Hangverseny a bukaresti ev. ref. templom fel-
építésére.

23-kán }
24-kén } az ünnepek miatt a színház zárva.
25-kén }

26-kán Tíz leány és egy férj sem. Operette 2 felv. Pu-
tifárné és József. Vigj. 1 felv. **itt először.**

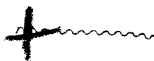
27-kén Orpheus.

28-kán Becker bűvész. Fehér Othello.

29-kén Traviata.

30-kán Becker bűvész.

31-kén Mátyás diák.

AZ „EMBER TRAGÉDIAJA“-BÓL

BCU Cluj / Central University Library Cluj

KILENCZEDIK SZÍN.

(A néző hely Páris, Gréve-piacza — egy guillottin, mellette LUCIFER,
mint bakó áll. ÁDÁM, mint DANTON — az emelvény széléről zajló
néptömegnek szónokol. Dobszó mellett igen rongyos ujoncz had érke-
zik meg, és az állványnál sorakozik. Fényes nap.)

ÁDÁM. (Folytatva)

Egyenlőség, testvériség, szabadság! —

NÉPTÖMEG.

Halál reá, ki el nem ismeri!

ÁDÁM.

Azt mondom én is, — Két szó menti meg

A mindentűnnet megátámadt nagy eszmét,

A jók számára mondjuk egyikét:

„Veszélyben a hon“ és ők ébrednek.

A másikat a bűnre mennydörögjék,

E szó: „reszkessetek!“ — s megsemmistülnek.

Felkeltek a királyok ellentünk,

S eléjük dobtuk fejdelmünk fejét,
 Felkeltek a papok, s villámukat
 Kicsavarók kezökből, visszatéve
 Trónjára az észet, e rég üldözöttet.
 De a másik szózat sem hangzik el.
 Mit a jobbakhoz intézett honunk.
 Tizenegy hadsereg küzd a határon,
 S mi hős ifjuság tódul szüntelen
 Az elhullott hősök helyét kitöltni.
 Ki mondja, hogy vérengző örület
 A nemzetet meg fogja tizedelni?
 Ha forr az ércz, a rossz salak kihull,
 De a nemesb rész tisztán megmarad.
 És hogyha mindjárt vérengzők vagyunk is,
 Tekintsenek bár szörnyeteg gyanánt,
 Csak a haza legyen nagy és szabad. —

UJONCZOK.

Fegyvert nekünk, csak fegyvert és vezért!

ÁDÁM.

Helyes, helyes! Ti csak fegyvert kívántok,
 Mig annyi tárgyban szenvedtek hiányt,
 Ruhátok foszlik, lábatok meztelen,
 Hanem szuronynyal mind kiserzitek,
 Mert győzni fogtok. A nép győzhetetlen.
 Most hulla vére egy tábornokunknak,
 Ki katonáink élén meg hagyá
 Magát veretni.

NÉPTÖMEG.

Oh, az áruló!

ÁDÁM.

Helyesen mondod. Nincs más kincse a
 Népnek, mint a vér, melyet oly pazar
 Nagylelkűséggel áldoz a hazának. —
 S ki egy népnek szent kincsével parancsol

Nem birván meghódítani a világot,
Az áruló. —

(Az ujonczok közül egy TISZT kilép.)

A TISZT.

Tégy engemet helyébe
Polgár, s letörlöm a gyalázatot.

ÁDÁM.

Dicséretes, barátom, önbizalmad,
De biztosítást, hogy szavadnak állsz,
Előbb a harezok színhelyén szerezz.

A TISZT.

A biztosíték lelkemben lakik,
Aztán imé! van nékem is fejem,
Mely többet ér tán, mint az a lehullott.

ÁDÁM.

S ki a kezes, hogy elhozod, ha kérem.

A TISZT.

S kell-e kezes jobb, mint magam vagyok,
Ki életem nem nézem semmibe?

ÁDÁM.

Az ifjuság nem úgy gondolkodik.

A TISZT.

Polgár, még egyszer felszólítalak. —

ÁDÁM.

Türelem még, a czél el nem marad.

A TISZT.

Nem bizol bennem, látom, hát tanulj
Felőlem jobban vélekedni polgár. —

(Föbbe lövi magát.)

ÁDÁM.

Kár érte, egy ellenséges golyót.

Megérdemelt. Vigyétek el, barátim. —
Viszontlátásig, győzelem után.

(Az ujonczhad elléptet.)

Oh, bár oszthatnám én is sorsotok. —
De nékem harcz jutott csak, nem dicsőség,
Nem ellenség, mely által esni is disz,
De mely rejtekből orvúl leskedik
Fondorlatával rám s a szent hazára.

NEPTÖMEG.

Mutasd meg ujjal, és halál reá!

ÁDÁM.

A kit mutatni bírok, az meg is halt.

NEPTÖMEG.

Hát a gyanusak? — Hisz a ki gyanus,
Már bűnös is, megbélyegezte a
Népérzület, ez a nem tévedő jós. —
Halál, halál az aristocratákra! —
Jertünk, jertünk a börtöntüregbe,
Tegyünk törvényt, a nép törvénye szent.

(A néptömeg indul a börtönökbe.)

ÁDÁM.

Nem ott van a vész, a retesz erős,
A büszhödt lég, mely elmét, izmot öl,
Szövetségestek úgy is, hagyjuk őket.
Az árulás emelt fővel kaczag,
S tört élesít a Convent padjain.

NEPTÖMEG.

Fel a Conventre hát, nincs még eléggé
Átválogatva. — A Conventre később,
Gyakorlatul előbb a börtönökbe. —
Addig szedd össze minden áruló
Nevét Danton.

(A néptömeg fenyegetve el. Ez alatt néhány SANS-CULOTTE egy ifju MARQUIST és ÉVÁT mint ennek testvérét hurezolja az állvány elé.)

EGY SANS-CULOTTE.

Imé, itten hozunk

Ismét két ifju aristocratát,
E büszke arcz, finom fehér-ruha,
Világosan mutatja bünöket!

ÁDÁM.

Milyen nemes pár. Jöjjetek fel ifjak.

A SANS-CULOTTE.

Mi meg jertünk bajtársaink után,
Hol munka vár ránk s vész az árulókra.

(A sans-culotteok elmennek a többi néppel, az ifjak az állványra lépnek. Az állvány körül csak néhány őr marad).

ÁDÁM.

Nem értem, mily rokonszeny vonz felétek.
De önvészelyemmel megmentelek.

A MARQUIS.

Nem, Danton, hogyha bünösök vagyunk
Elárulod a hont, ha el nem ítélsz;
Ha nem vagyunk, nem kell hiú kegyelmed.

ÁDÁM.

Ki vagy te, hogy Dantonnal így beszélsz? —

A MARQUIS.

Marquis vagyok. —

ÁDÁM.

Megállj — vagy nem tudod,
Hogy „polgáron“ kívül nincs czim egyéb?

A MARQUIS.

Nem hallottam, hogy eltörlé királyom
A czimeket,

ÁDÁM.

Szerencsétlen, ne folytasd,
Lépj sergeinkbe, s pályád nyitva áll.

A MARQUIS.

Nincs engedélyem, polgár, a királytól,
Hogy idegen seregbe léphetek.

ÁDÁM.

Úgy meg fogsz halni.

A MÀRQUIS.

Egygyel több leend
Családomból, ki meghalt a királyért.

ÁDÁM.

Miért rohansz ily vakmerőn halálba?

A MARQUIS.

S azt véled-é, hogy e nemes előjog
Csak titeket illet, népemberek? —

ÁDÁM.

Daczolsz velem, jó, hát én is fogok.
Ki lesz erősb? megmentlek ellenedre,
S e jellemért egy híggadtabb jövő,
Melyben kihamvadt a pártszenvédély,
Hálát fog adni nékem. — Nemzetörök!
Lakomra véle. Ti felelték érte.

(Néhány fegyveres nemzetőr a marquist elkiséri.)

ÉVA.

Bátyám, erős légy!

A MARQUIS.

Húgom! óvjon Isten. — (El.)

ÉVA.

Itt is van egy fő, nem rosszabb Rolandnál.

ÁDÁM.

Ne ily kemény szót e gyöngéd ajakról.

ÉVA.

A vérpadon gyöngédebb szó nem illik.

ÁDÁM.

Az én világom e szörnyti emelvény.
Midőn ráléptél, véled egy darab
Mennysország szállt le, s. szentélyébe zár.

ÉVA.

Az áldozatra szentelt állatot
Sem gúnyolják útjában a papok.

ÁDÁM.

Az áldozat, hidd el, magam vagyok.
S ha irigyelve nézik is hatalmam,
Örömtelen, megvetve életet,
Meg a halált, nézem királyi szekem,
Melyről mellőlem hullnak el naponkint,
S várom, mikor jö már reám a sor, —
E vér közt úgy gyötör az egyedüllét,
A sejtelem, mi jó lehet szeretni. —
Oh nő, csak egy napig tanitanál
Ez égi tudományra, — második nap
Nyugodtan hajtnám bárd alá fejem. —

ÉVA.

S e rémvilágban még szeretni vágyol,
Nem rettent-é a lelkiismeret? —

ÁDÁM.

A lelkiismeret a közvilág
Előjoga; kit a végzés vezet,
Az rá nem ér körültekinteni. —
Hol hallád a viharról, hogy megállt
Ha gyöngé rózsá hajlong útain? —

S aztán ki lenne vakmerő eléggé,
 Itélni a közélet emberéről?
 Ki látja a szalat, mely szinpadán
 Egy Catilinát, egy Brutust vezet?
 Vagy azt hiszik, kiről a hír beszél
 Megszünt egyuttal ember lenni, és
 Oly földfeletti lénynyé változott,
 Kit a lenézett apró száz viszony.
 Mindennapos gond, mit sem érdekel. —
 Oh jaj, ne hidd — a trónon is ver a szív,
 S Caesárnak, hogyha volt szerelmese,
 Ez őt talán csupán úgy ismeré
 Mint jó fiut s nem volt sejtelve sem,
 Hogy retteg tőle s megrendül a föld. —
 S ha így van ez, mondd, mondd mért nem
 szeretnél?

Nem nő vagy-é s én nemde férfit?
 Mondják, hogy a szív gyűlöl vagy szeret
 A mint magával hozza e világra:
 Én érzem, e szív hogy rokon tiédél,
 S te ezt a szót, hölgy, meg nem értenéd? —

ÉVA.

S ha meg? Mi haszna. Más isten vezet
 Mint a kit én szívemben hordozok.
 Nem érthetjük meg így egymást soha. —

ÁDÁM.

Hagyd el tehát avúlt eszményidet?
 Mit áldozol számtízött isteneknek?
 A nőt úgy is oly oltár illeti
 Csupán, mely mindég ifju — és ez a szív.

EVA.

Az elhagyott oltárnak is lehet
 Mártirja. Oh Danton, magasztosabb,
 Kegyelettel megóvni a romot,

Mint üdvözölni a felkelt hatalmat;
S e hivatás, nőt legjobban megillet.

ÁDÁM.

Nem látott ember még érzelegni,
S ha látna most, ellenség, jóbarát,
Hogy az, kit a sors korbácsolt tova,
Vihar gyanánt tisztitni a világot,
Mostan megáll, a vérpadon, szeretni,
Egy kis leánynál, és köny ég szemében:
Megjóslaná, hogy Danton elbukik,
Kaczagna, és nem félne senki többé. —
S mégis könyörgök egy reménysugárt. —

ÉVA.

Ha siron túl kibékélt szellemed
Levetkezni a kor véres porát,
Talán —

ÁDÁM.

Ne mondd, ne mondd leány, tovább,
Én azt a túlvilágot nem hiszem,
Reménytelen csatázok végzetemmel. —

(A NÉPTÖMEG véres fegyverekkel, láncsákon néhány véres főt hur-
czolva, vadul visszatér. Néhánya az állványra hat.)

NÉPTÖMEG.

Igazságot tevénk. — Mi büszke faj volt.

EGY SANS-CULOTTE. (Gyűrüt adva Dantonnak.)

Imé e gyűrű a hon zsámolyára.
Kezembe nyomta az egyik czudar,
Midőn nyakának tartám késemet.
Azt tartja e faj, hogy rablók vagyunk. —
Hát még te élsz? — kövesd testvéridet.
(Évát leszúrja, ki az állvány hátrészén lebukik.)

ÁDÁM. (Szemét elfödve.)

Jaj, vége hát. — Oh sors, ki bir veled? —

NÉPTÖMEG.

Most a Conventbe. Polgártárs vezess. —

Kiszedtéd-é az árulók nevét? —

(A nép letakarodik az állványról. ÉVA mint rongyos felgerjedt pór-
nő kibontakozik a sokaságból, és egyik kezében törrel, másokban
egy véres fejjel Dantonhoz rohan.)

ÉVA.

Danton! tekints ez összeesküvőre,
Téged kívánt megölni, én ölém meg.

ÁDÁM.

Ha e helyet jobban megállta volna,
Roszul tevél; ha nem, tetted helyes. —

ÉVA.

Tettem helyes, s jutalmamat kívánom:
Tölts vélem egy éjet nagy férfit.

ÁDÁM.

Minő rokonszenv kelhet ily kebelben? Cluj
Mi gyöngéd érzés a nőtigrisé?

ÉVA.

Valóban, polgár, úgy látszik, te is
Kék-vér aristocrataúl szegődtél,
Vagy hagymázban szólsz ily regényesen. —
Te férfi vagy, én ifju s nő vagyok,
Bámulatom hozzád vezet, nagy ember.

ÁDÁM.

(Félre.) Végig borzongat; elfordul szemem.
Nem birom e szörnyű káprázatot.
Minő csodás hasonlat! — A ki az
Angyalt ismerte, s látta azután
Hogy elbukott, az látott tán hasonlót.
Azon vonások, termet és beszéd,
Minden, csak egy kicsinyke semmiség

A mit leírni sem lehet, hiányzik,
S minő egészen más lőn az egész! —
Azt nem bírhattam, védte glóriája,
Ettől pokolnak göze undorit el.

ÉVA.

Mit is beszélsz magadban?

ÁDÁM.

Számolom,
Asszony, hogy nincsen annyi éjszakám,
A hány áruló van még a hazában.

NÉPTÖMEG.

Fel a Conventre, csak nevezd meg őket.

(Ez alatt ROBESPIERRE, SAINT-JUST s más CONVENTTAGOK
új néptömeeggel jönnek, s egy rögtönzött emelvényre állnak.)

SAINT-JUST.

Hogyan nevezné, ő főczinkosuk. —

(A nép zúg.)

ÁDÁM.

Vádolni mersz, Saint-Just, nem ismered
Minő erős vagyok? —

SAINT-JUST.

Voltál előbb

A népben. Ámde a nép bölcs, megismert
S a Convent végzését megszentesíti.

ÁDÁM.

Nem ismerék birót magam felett
Mást mint a nép, s a nép, tudom, barátom.

(Ismét zúgás a nép között.)

SAINT-JUST.

Barátod az, ki a hon ellene.
A felséges nép majd ítél fölötted,
Előtte vádolnak, honáruló;

Csempészetért az állami javakban,
Rokonszenvért az aristocratákkal,
Vágyódásért a zsarnok uralomra.

ÁDÁM.

Saint-Just, vigyázz, lemennydörög szavam.
Vádad hamis. —

ROBESPIERRE.

Ne hagyjátok beszélni,
Tudjátok, nyelve sima, mint kigyó.
Fogjátok el, szabadságunk nevében.

NÉPTÖMEG.

Ne halljuk öt, ne halljuk, vesszen el.

(Körülveszik s elfogják.)

ÁDÁM.

Ne halljatok hát, ámde én se halljam
A hitvány vádat. Nem győztük meg egymást.
Beszéddel. Sőt tettel sem győztetek le.
Robespierre, megelőztél csupán,
Ez az egész, ne kérkedjél vele.
Magam teszem le a fegyvert, — elég volt. —
De im ezennel felszólítalak
Hogy három hó alatt kövess ez úton. —
Bakó, ügyes légy — órjást vesztesz el.

Hazámhoz.

Hírt sem hallok már felőled
Erdős völgyes szép hazám!
Most hogy távol vagyok tőled,
Most szeretlek igazán.
Azt a völgyet, azt a bérczet

Soha sem feledhetem,
S kél szivemben fájó érzet:
Hogy zokogjak kebleden!

Semmi semmi ki nem pótol,
El nem mossa képedet.
Kérdem a sebes folyótól:
Mért hagyott el tégedet?
Kérdem a szálló madártól:
Tán kiszáradt a berek,
Hogy tőled ő is elpártol,
Mint a hűtlen emberek?...

Gondolom: a nehéz felhő
Arczod özvegy fátyola;
Gondolom: a siró szellő
Egy ismerős furolya;
Gondolom: a virágillat
Esdő sohajod talán;
A pásztor tűz az a kis csillag
Kék havas oldalán.

Téged látlak minden képben,
Mely felém száll messziről.
A sik rónán minden lépten
Bérczid árnya leng körül.
Búcsuzó anya, — fiának
Szent ereklye-képet ad,
S az, — ha bár az évek szállnak —
Mindig kebelén marad!

Szász Károly.

A két troubadour.

A csendes, tiszta, kékes tengeren
Szép holdaséjen két csónak megyen,

Az egyiken szép tündérlányka ül,
 A másikon egy dalnok egyedül.
 A leányka zeng, a dalnok is viszont,
 Kezében olyan busan szól a lant.
 Egy másik csónak megy a lány után.
 Megáll a csónak — „kedves jó arám!”
 Így szólt egy hang — „jer nyugodj keblemen,
 A hold mi méla, így — így kedvesem!”
 A troubadour csak lantol s énekel,
 S keblén piheg a hófehér kebel.
 A troubadour zeng, kis szellő rezeg,
 S elhordja szárnyán szét az éneket.
 A mint a szellő ingyen hordja el
 A dal a másnál busviszhangra kel.
 Ajkán oly bús, oly bánatos a dal,
 Oly szakgató mint küzd fájdalmival.
 — „Oh boldog óra, hogy veled vagyok!”
 — „Fájdalmaim ah mondhatlan nagyok!”
 — „Te kedves angyal, földi életem!”
 — „Így, így nyugodtál egykor keblemen,
 És kigyóajkad esküt tett nekem.
 De im megszegtéd esküd hűtelen,
 S buján fekszel most másnak kebelén,
 Nem is tekintesz csalfa lány felém!”
 — „Nézd, nézd csak a hab is miként örtül,
 Hogy láthat, játszik csónakunk körül.”
 — „A hab nem örvend, mérge szörnyű nagy;
 Mert látja, hogy mi csalfa éltű vagy.
 Szakadjon élted boldog percziben,
 Átok szálljon rád százszor hűtelen!”
 Így végzé be a dalnok s hallgatott;
 A zajló tenger habra hányt habot,
 A vad habok csak nőttek szüntelen,
 S viszhangként zugták e szót „hűtelen”
 A troubadournak lantja megrepedt

És sirja a bőszen tenger medre lett.
 Hívebb volt hozzá, mint a csalfa lány,
 Ki őt elhagyva nyugodt más karán.
 De büntetést nyert undok bűnéért,
 Mint boldogsága legfőbb fokra ért.
 Gyalár büntársát kéjjel csókolá,
 S keblén süllyedt a bőszen habok alá.

Erődi Béla.

Tengerparton.

Nagy tenger vizének partja közelében
 Állok elmerengve, gondolkozva mélyen;
 A tenger hallgató fensége elragad,
 Mely eget s mélységet egyiránt visszaad.

Mily csendes és nyugodt, mint a gyermek arcza,
 Kiben még nem keltek szenvedélyek harcza,
 Néha jön egy hullám lomha lebegéssel,
 Meglocscsan a parton s nyomtalanul vész el.

Titkos erő űzi játékát itt egyre,
 Mely viharral írja nevét a tengerre.
 Én láttam már egyszer, sötétben e nevet:
 Éjétől elborult dél, nyugot és kelet.

Körültem csendes éj... s bár sötét van: látok,
 Egy-egy csillag fénye hint reám világot.
 Amott a túlparton a ködös távolban
 Látszik a hajósok világító tornya...

Messze... messze, mélyen, benn a tenger felett —
 Felvont vitorlákkal egy hajó küzd — lebeg...

Mire feljön a nap, fog-e partot érni?
Vagy jön egy vihar és darabokra tépi?!

Most még nem zajlanak a szilaj hullámok,
Utjokat sem szelik vakító villámok.
Vész ha járt is erre, kifáradtan pihen
Valahol a sziklák sötét öbleiben.

Vész és vihar alszik mogorván, sötéten...
Csupán a csillagok virasztanak ébren;
Tekintetem most a szunnyadó tengeren...
Majd bizva, remélve az égre emelem.

Arczom nyugodt... ah de lelkem zajong, tombol,
Remény- és kétségtől — öröm- a fájdalomtól.
Szokatlan láz hevít e fényes éjszakán,
Ki tudja, a tenger lelkem tükre talán.

Aggódva nézem a hajót a tengeren...
— De im, hajnalodik már az ég keleten...!
Látom a vitztükren fénylő sugarait...
Oh hogy e fény mégis úgy vakít... s tébolyít...

A tenger mozdul és hullámszik csendesen,
Lelkemet megkapja egy lázas sejtelem;
Tünődöm... merengek... aggódom s remegek:
Nem hoz-e e hajnalvihart, fergeteget?!

MURÁNYI SÁNDOR.

NEMZETI SZINHÁZI
ZSEBKÖNYV

1866-ik évre.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

KIADTA:

Szentpétery Babos Károly.

A KOLOZSVÁRI DALSZINTÁRSULAT SUGÓJA.

KOLOZSVÁRTT, 1866.

NYOMATOTT AZ EV. REF.FŐTANODA BETŪIVEL.

MÉLYEN TISZTELT KÖZÖNSÉG!

Ez igénytelen Szini naplónk átadásával vedd szívesen hálánk s üdvözetünket. Kevés az mit e sorokban kifejezhetünk, az e felemelkedett szellemű város kebelében tapasztalt vendégszeretet, ügyünk pártolása, s azon rokonszenvért, melynek szíves nyilvánítása legfőbb jutalmunk.

Tapasztalt pártfogásukat úgy hiszem, nem találhatjuk meg jobban, mintha szíveinkbe azonarhitet tápláljuk, hogy midőn e nemes város t. közönsége irántunk pártoló áldozatkészségét tanúsítá, azon honszerelemből eredő édes kötelességet teljesíté, melylyel e nemzet minden gyermeke az anyai nyelv iránt tartozik, melynek mivelése és fentartása, egész életünk elvi feladata.

Hogy ez elvünkhöz hiven ragaszkodva, ingadozás nélkül tántoríthatlanul küzdünk, azért honfiúi önéretünk dusan jutalmaz, de hogy e küzdelemben a kitartásra eddig is segédkezet nyertünk, az e nemes város t. közönségének érdeme, melyért is fogadja a mélyen tisztelt közönség hálánk s tiszteletünket.

KOLOZSVÁRI ORSZÁGOS NEMZETI SZINHÁZI

VÁLASZTMÁNY.

Elnök: Hidvégi gróf **MIKÓ IMRE.**

Gróf Mikes János.	✦	Groisz Gusztáv.
Gróf Lázár Miklós.	✦	Páll Sándor.
Báró Huszár Károly	✦	Gróf Eszterházi Kálm.
Nagy Elek.	✦	Vendler Frigyes.

Titkár: Sándor József.

Pénztárnok: Fülöp Sámuel.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

NÉVJEGYZÉKE

a kolozsvári országos nemzeti színházi választmány
pártolása és **Follinus János** igazgatása alatti
dráma és dalmű társaságnak.

Igazgató: **Follinus János.**

Rendező: Ujfalussi Sándor.

Karnagy: Káldy Gyula.

Ügyelő: Kállay Rezső.

Könyvtárnok: Lukácsy Sándor.

Kartanító: Kállay Rezső.

Ballet mester: Kajetán Lipót.

~~~~~
Színházi orvos: Dr. Salamon.

Működő egyének betűrendben.

F É R F I A K:

- * Albisy László.
- Sz. Babos Károly, sugó.
- * Baróthi Sándor.
- Beczký János, festő.
- * Bergai József.
- * Bethlenfalvi István.
- Boér János.
- Dalnoky Béni.
- * Dálnoky Gyula.
- Dalfy Lőrincz.
- * Fehérvári Antal.
- Follinus János.
- * Gyulai Ferencz.
- Káldi Gyula.
- Kállay Rezső.

- Kajetán Lipót.
- * Kápolnai János.
- Kovács Gyula.
- * Komáromi Lajos.
- Körözi Lajos.
- Lukácsy Sándor.
- * Nagy György, sugó.
- Odry Lehel.
- * Szabó Bandi.
- * Szigeti Gábor.
- Tothfalusi Gusztáv.
- Török Károly.
- Török Miklós.
- Ujfalussi Sándor.
- Vadász József.
- Veres László.

N Ő K:

- * Albisyné — Károlina.
- * Albisy Anna.
- * Babosné — Emilia.
- Baranyiné — Nina.
- Beczkýné — Paulina.
- Boérné — Zsófia.
- Boér Emma.
- * Erdélyi Ottilia.
- * Fodorné — Julia.
- Follinusné — Antonia.
- * Fikker Emma.

- Fehérvári Mari.
- Kállainé — Borbála.
- * Kocsis Irma.
- Konti Fáni.
- Lukácsiné — Mari.
- Nyilvai Irma.
- Németi Irma.
- Németi Gizella.
- Pap Miklósné — Pepi.
- Ragyák Borbála.
- Viski Mari.

Gyermek szerepekre

Follinusz Oszkár. Follinusz Hermina. Follinusz Aurél.

*) A csillaggal jelzettek husvétkor távoztak.

Zenészek:

A helybeli cs. kir. katonai zenekarból **24** egyén.

Ruhatárnok: Nagy Dezső,
két segéddel.

Alsó diszitők: { Kovács József.
Szilasi Bálint.

Felső Diszitők: { Bencze József.
Kecskeméti Elek.

Éjeli segédek: { Kauker Ferencz.
Szász Fülöp.

Gép-és házmester: Pecht József.

Páholy nyitó: Pecht Lujza.

Színlaphordó 3.

Színház-szolgák: { Teluk János.
Vinkler Adolf.

Világosítók: { Körözi Adrás.
Zágoni György.

Fodrász: Nederoszték János,
két segéddel.

1866-ik évi színiévi második felében tartott előadások jegyzéke.

Januar:

1-jén II-ik Rákoczy fogsága és Allegoria.	19-én Linda opera.
2-án Alvajáró, Opera 3 felv.	20-án Babérfa és koldusbot.
3-án Agglegények. Vigj. 5 felv, itt először Szabó Pepi javára.	21-én Dobó Katicza.
4-én Fecsegők operette 2 felv.	22-én Könyves Kálmán.
5-én Borgia Lucretia opera.	23-án Hunyadi László opera.
6-án Hamlet 5 felv. tragödia.	24-én Evangelium.
7-én Denis úr, és Becker bűvész.	25-én Szerelmes pap.
8-án 8-ik pont 66-ik szám.	26-án Hamlet.
9-én Egy millió vigj. 4 felv. Albisi javára itt először.	27-én Pajkos deákok itt először operette, és Egy csésze thea.
10-én Norma opera.	28-án Pajkos diákok—és Egy ur és egy asszonyosság.
11-én Tíz leány és Házasság.	29-én Erdő szépe.
12-én Egy millió.	30-án Ernáni opera.
13-án III-ik Richárd.	31-én Shamy Bezkai javára.
14-én Két pisztoly népsz. 3 felv.	
15-én Borgia opera.	
16-án Brankovics dráma 5 fv.	
17-én Choufleri és Robin tanár.	
18-án Erdő szépe itt először.	

• Februar:

- 1-jén Szünet.
- 2-án Rigolettó. Tanner baritonista fellépte a debreceni színháztól.
- 3-án Romeo és Julia.
- 4-én Troubadour opera.
- 5-én Egy millió.
- 6-án Csonka haczos népszínmű itt először Bethlenfalvi javára.
- 7-én Tell Vilmos.
- 8-án Fösvény.

- 9-én Lucia.
 10-én Fény arnyai.
 11-én Szevillai borbély.
 12-én Lelencz (Szigligetié)
 12-án {
 14-én { szünet.
 15-én Párizsi Szegények szin-
 mü 6 felv. itt először.
 16-án Liliomfi.
 17-én Norma.
 18-án Pajkos diákok és Nöm
 szolgálja.
 19-én Fenn az ernyő nin-
 csen kas.
 20-án Coriolán.
 21-én Traviata.
 22-én Herodes tragoedia 5
 felv. itt először.
 23-án Jó barátok.
 24-én Jó barátocskák itt
 először és Fehér szeg-
 fü Albisi javára.
 25-én Párizsi szegények má-
 sodszor.
 26. Szünet.
 27. Bánkbán opera 4 felv.
 itt először.
 28-án Putifárné és Nöm szol-
 gája.
- Mártius.**
- 1-jén Bánkbán opera má-
 sodszor.
 2-án Paul Jones.
 3-án Bánkbán opera har-
 madszor.
- 4-én Huszár csiny.
 5-én 66-ik szám és Házas-
 ság politikája.
 6-án Edda szinmű 5 felv.
 itt először Boérné javára.
 7-én Zsidó hölgy.
 8-án Dunánán.
 9-én Kisértet.
 10-én Stuárt Mária. Némethy
 Irma javára.
 11. Bánkbán opera 4 szer.
 12-én Tiz leány.
 13-án Két özvegy vigj. 1
 felv. itt először és ope-
 ra egyveleg.
 14-én Kunok.
 15-én Szövetségések vigj.
 3 fel. itt először Ko-
 máromi javára.
 16-án Erdő szépe.
 17-én Próféta opera Dalfi
 javára.
 18-án Színházi képtelenség.
 19-én Szövetségések.
 20-án Mirabeau szinmű 5
 felv. a színház javára.
 21-én Ördög része.
 22-én Hugennották.
 23-án Király házasodik.
 24-én Bánkbán opera 5-ször.
 52-én
 24-án } szünet.
 27-én }
 28-án Hangverseny a séta-
 tér javára.
 29-én 30-án 31-én szünet.

Aprilis :

1-én szünet.	10-én Ha te úgy én is úgy és ballet itt először.
2-án Rokkant huszár.	11-én Ernáni.
3-án Dajka és Az én csillagzatom vigj. 1 fel. itt először.	12-én Gróf Monte Christo Dr. 6 fel.
4-én Alvajáró.	13-án szünet.
5-én Leár király tragöedia 5 felv. Rónai fellépte.	14-én Egy nő vétke színmű 3 fel. Kovács Gyula jutalmául.
*6-án szünet.	15-én Boldogasszony temploma.
7-én Házassági ajánlat bohózat 2 felv. és Bemutató Dálnoki javára.	16-án Operai Egyveleg. Fehérvári Mari utolsó föllépte.
8-án Dozsa György Rónai fellépte.	17-én Páris, K. Papné Sz. Pepi jutalmául. itt először.
9-én Saint tropezi urnő 3 fel.	

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Follinus János 6 éves igazgatása alatt a kolozsvári színpadon először előadott **Színművek, Operák, Operettek** és **Ballettek** sorzata. Valamint ezen idő alatt fellépett vendégművészek névsorának

á t n é z e t e :

Először adatott színművek 186°/₁-ben.

Szigetvári vértanuk. Pacsuli. Egy zsidó család. A tenger fia. Ő csak ingerkedik. Salvator Rózsa. III-ik Magyar király. Apát keres. Egy frakk kevés. Besztercei gróf. Szerencse gyermeke. Megtagadott. Ki a vivát? Pénz király. Indiána. Kis árva. Áttila. Tűz a zárdában. Tinódi. Vén székely. Titkos iratok. Első magyar színé-

szek Budán. Kendiek. Felolvasónő. Toll hatalma. Kipfelhauser. Trónvesztett.

186¹/₂-ben.

Nyolczadik pont. Csésze thea. Utolsó levél. Mátrai vadászat. Álmos. Róma leánya. Egy a mi népünkben. Egynek nősülni kell. Nevelő kerestetik. Fiammina. Egy nő szive. Két királynő. Kákán csomó. Molnár leány. Honfoglalók. Dobó Katicza. Leány vásár Debreczenben. Völgy lilioma. Székely támad. Háromszéki leányok. Liba pásztor. István első magyar király. Szegény marquis. Párisi vak nő. Fogadós nő.

186²/₃-ban.

Ádám és Éva. Egy gyűrű. Jó barátok. Idegesek. Istenhegyi leány. Didergő. Fekete gyöngy. Nőuralom. Csacska nők. Házasság rokkantjai. Nem lehet kimenni. Emancipált nők. Nápolyi Johanna. Pintye Gregor. Sámuel király. Pénz aristocraták. Fehér hajsza. Port a szemébe. Gertya tartó. Fél az örömtől. Egyikünk itt marad. Richelieu bibornok. Kisértés. Házasság élet sava. Család öröme. Chasse Croisé.

186³/₄-ben

Don Quisotte. Maison Rouge lovag. Béke rontó. Egy család. Akasztott. Szécsi Mária. Kártyavető nő. Székely nő. Párizsi utczatánczosnő. Kényszerített fejedelem. Király házasodik. Lelencz. Mátyás király Erdélyben. Faust. Bujdosó kurucz. Drótos tót. A végzet útai. Az égben. Egy szeszélyes hölgy.

186⁴/₅-ben.

Üldözött ártatlanság. Csapodár. Mig a férj távol van, Gróf-é vagy báró? Eszter. Fipsz. Egy nő törvény-

széki pecsét alatt. Kedves atyafiak. Sheridán. Ismeretlenek. Többet ésszel mint erővel. Órás kalapja. Törvénytelen vér. Púpos. Tulipáno marquisnö. Montyoye. Nadányi. Egyik sir másik nevet. Nagyra termett férfiú. Perichon ur utazása. Villemer marquis. Bajszerző. Elkényeztetett férj. Házasság politikája. Brazíliai. Jankó ostobaságai. Huszárok. **Lelencz, 50 aranyat nyert pályamű.**

186⁵/₆-ban.

Igéret földje. Fény árnjai. Pajtáskodás. Putifárné és József. Agglegények. Egy millió. Erdő szépe. Csonka harcos. Párizsi szegények. Nöm szolgája. Herodes. Jó barátcskák. Fehér szegfű. Edda. Szövetségesek. Két özvegy. Az én csillagzatom. Bemutatás. Házassági ajánlat. Ha te úgy, én is úgy. Egy szó a miniszterhez. Egy nő vétke. Egy hadi fogoly. Páris. Mirabeau ifjukora. Gr. Monte Christo.

Clasious darabok:

Cid. Fösvény. Fiescó. Hamlet. Tell Vilmos. Dandin György. Velencei kalmár. III-ik Richárd. Romeo és Julia. Coriolán. Lear király. Stuart Mária. Othello. Makranczos hölgy. Bánkbán.

Először adatott operák:

1852 ~~Maria di Rohán~~ Hugenották. Traviata. Maritana. Vindsori vignök. Don Juan. Tell Vilmos. Bánkbán.

Először adatott operettek:

Férj az ajtó előtt. Varázs hegedű. Elizondoi leány. Fortunio. Tűz van. Átváltozott macska. Dunanan. Iskola kerülő. Dajka. Orpheus. Tiz leány. Choufleur. Nönövel-

de. Vig czimborák. Denis úr és neje. Fecsegők. 66-ik szám. Pajkos diákok.

Táncz játékok:

Markotányosné és postakocsis. Festő álmképe. Gizella. Esmeralda. Sitana.

Parodiák:

Tannhauser. Színházi képtelenség.

Vendégek voltak:

Szerdahelyi Kálmán. Stéger Ferencz. Hollosy Cornélia. Gr. Battyáni Julia. Bognár Vilma. Lendvai Márton. Lendvainé. Márkovics Ilka. Huber Ida. Huber Károly. (karmester) Komáromi Alajos. Lanner Katalin. Carron, Neumüller, Alberti,—hires ballet tánczosok. Kaucsik ember. Dechner Sárolda. Belling acrobatái. Orosz Ferencz. Human család. Füredi Mihály. Becker bűvész. Tanner. Ronay. Sz. Laczkocziné.

A működő tagok közül nevezetesebb színházakhoz szerződöttelve lőnek:

Pauly Richárd, jelenleg a pesti nemzeti színháznál első tenorista. Ormay Ferencz, a pesti nemzeti színháznál. Fektér Ferencz, a boroszlói színháznál. Institoris Kálmán, a hannoverai udvari színháznál. Dalnoky Róza, a linczi színháznál első énekesnő. Térey Antonia, a prágai színháznál első énekesnő. Paulay. Paulainé. Szöllösy Rózsa. Szigligety Anna. Szigligety Jolán, Kocsis Irma, jelenleg a pesti nemzeti színháznál.

Összesen 6 év alatt 150 új színmű. 15 Classicus darab. 8 új opera. 18 új operette. 2 parodia. 5 Ballet. 27 Vendég.

Magyar színészetünk fő bajai.

Az emberi kebel a jó és rossz indulatok csatáté-
re. Ezeknek nyilatkozása a közéletre is kihat, s nem
kevesebb befolyást gyakorol a családok, s az összes em-
beriség, mint a magán-élet viszonyaira.

A sziművészetnek tulajdon képpen föladata ezen a
társas életben uralgó, s egymással örökös harcban álló
jó és rossz szellem működését, lényegét föltüntetni, os-
torozva a bünt és diadalra emelve a megtámadott erényt,
üldözött ártatlanságot és elnyomott igazságot, — föladata
a társadalom ferde kinövéseit, rossz szokásait nevétsé-
gessé tenni, erkölcstelenségeit pelengérré állítani, — szó-
val: ez uton a polgárokat bizonyos időben, mit sok, hely-
telen szorakozásokra vesztegetne, nemesen elfoglal-
ni, s gyönyörködve oktatni.

Szép és magasztos föladat! s ha czélját nem té-
veszti, a sziművészet létezése mindenütt, de különösen
hazánkban az emberi nem áldása ként tekinthető. E
szerint az egyénnek is, ki e pályára szenteli életét, előbb
számot kellene vetni önmagával és tisztába jönni az
íránt, hogy minő szép, nagy és szent kötelességet kell e
pályán teljesítenie, és hogy ki azt elhanyagolja, vagy lel-
kiismeretlenségével meggyalázta, nemcsak a társas élet,
saját emberi méltósága és a természet ellen vét, hanem
gyilkosa lessz nemzetének, s a jók megvetését méltán
megérdemli.

Nem tagadhatni, hogy sziművészetünk, ily magasztos
hivatása mellett is, előítéletekkel találkozott hazánk-
ban. Ez megszokott történni minden új eszmével. Az elő-

ítélet később a pályáról egyéneire szállott, és él még maiglan is. Meglehet, ennek oka abban található, hogy az eszmét fölesiráztató jeleseink után rakonczátlan szelleműek is belopták magukat Thalia oltáraihoz, kik csak az áldozmányok anyagi részére számítanak, — s kik hivatal, tanulmány és lekiismeretesség hiányában nem tűrhették a rendezettebb körszorító kapcsait, pártot ütének, mint a gonosz angyalok, és szabados helytelen élet eszközölhetése végett válogatás nélkül mindenféle szenvedélyű és élet modorú lényeket segédekül magukhoz csábitottak, vagy legalább fölvettek. De bármi legyen is oka, annyi bizonyos, hogy pályánk kezelői iránt a visszataszító rossz vélemény annyira gyökeret vert hazánk-fiai kebelében, miszerént nincs családapa, kileány gyermekét aggály és lealázódás eszméje nélkül adná színészhez; — sőt ismertem józan értelmű s állapotott jellemmel bíró embereket, kik szerény viseletű s higgadt megfontolással bíró színészhez szeretetből kelt szánalommal így szólnak: „Miért nem választ öcsém uram más becsületos pályát? Ön kár a színészethez!”

E sújtó, nyomasztó előítélet mindinkább kezd ugyan már enyészni, mint a homályt okozó terhes köd a nap sugarai előtt, de hogy él az még a keblek fenekén, tanusithatja a következő esemény is: Hazánk nevezetesebb városai egyikében egy színész és polgári egyénekből álló körben nem rég vélemény mondatott egy oly ifjúról, ki pályánkon akará szerencséjét kisérleni, az egyik, különben felvilágosult, művelt polgári egyén, megrovólag szólt az ifjú jelleméről, s hogy irántai megvetését s lealázó véleményét hatásos rövidséggel végezze, önkénytelenül e szavakat szalasztá ki ajkain: „Nem is való egyébre, mint színésznek.” Midőn észrevevé magát, pirulása, melyet a szürke haj igen kiemelt, mutatá, hogy meggondolatlanul ejté ki szavait, de ezek viszont arról győzhetének meg minket, hogy a pályánk, vagy

annak munkássai iránti előítéletek, melyek a jót a rosszal egygyé foglalják, kiirtva még nincsenek; sőt ismerek még egy különben tekintélyes józan gondolkozású apát, ki fiára azért hogy színész lett, annyira megharagudott, hogy öt évig egyetlen levelet sem irt az öt előzőnlő szerető kedves fia soraira, öt év mulva az öreg ur békülésre mutató levelét e szóval kezdte: „Mert.“

Hát nem e rossz véleménynek kell-e leginkább tulajdonítanunk, hogy kellő szellemi készütséggel s művelt lelkű ifjaink és hölgyeink közül oly kevesen vállalkoznak pályánkra? Oh pedig melyik művészet szebb? s melyikhez szükségesebb több ész, lélek, tudomány, mint a színművészethez!?!

A mi engem illet: én mindenkit, ki a színi pályára szánja életét, határtalan ügyszeretettől áthatottnak ohajtanék. Kivánnám, hogy — úgy szólván — fanaticus érzelem sarkalja e térre, s ne legyen kincs, világi tekintet, inség és nyomor, mely attól visszatartoztassa. Akkor a nélkülözés s a küzdelem nem fárasztana ki senkit a színművészet rovására. Azonban jól tudom, hogy az ily úgynevezett ábrándosok száma vajmi csekély: s ha csak ilyenekből akarnánk állani, kevésre olvadnának az Úr szőlőjének munkásai. A nagyobb rész, vagy könyelműségből veti e pályára magát, vagy ha józanabb, eszélyesebb: elébb körültekint, s azt számítgatja, hogy az előítélet ellensúlyozásául mit érhet ott subsistentiájára nézve is; mi történhetik vele, ha elbetegesedik vagy elnyomorodik, s végre mit várhat aggkorában? És mint-hogy e részben a kilátás nem igen kecsegtető, elveszti bátorságát, mi a küzdéshez szükséges, s visszarántja magát, mint oly ingovány szélétől, melyen erős léleken kívül semmi sem biztosítja az elsüllyedhetés ellen.

Ez a második fő baj és második hatalmas ok, a miért hazánk lelkes ifjai közül oly kevesen vállalkoznak pályánkra. Ezen pedig csak a vidégi nyug-dij-intézet

megalapítása által lehetne segíteni. És ezt nem mi színészek, hanem csak valamelyik állandó kész színházzal bíró tekintélyesb közönség tehetné.—

.....

Távol a hazától...

Távol a hazától, de nem édes semmi!

Mi haszna van árnyék, nem tudunk pihenni;
 Mi haszna van forrás, el sem oltja szomjunk;
 S nincs egy nagy tömegben, kit szívünkre vonjunk!

Távol a hazától nem értjük a szép szót;
 Idegen csillaggal tündöklük az égbolt,
 Nem csábit a szépség, az öröm nem táplál,
 Fagyos rémek járnak hideg holdvilágnál.

Távol a hazától ki szeretne élni?
 Ki szeretne élni, ki tudna remélni?
 Bűn az élv pohár ott, ha élvezed, vádol.
 Ki merne örülni, távol a hazától?

Bujdostam északra, delet is bejárám;
 Keletnek, nyugotnak ögyelgtem határán.
 De az egész földön egy pontra se leltem:
 Feledni miatta téged, szülőföldem!

Mindentűtt volt sok nagy, sok dicső, remek szép.
 Mondjátok, miért hogy nekem mégse tetszék?

S elmerengve sokszor azon vettem észre:
Sirva gondolék egy kopár honi bérczre!

Ezernyi kincsével a dús idegen föld
Hidegen hagy, bennem lelkesülést nem költ.
S ezer nyomoroddal, téged szegény hazám,
Szeretlek hallgatva, könnyezve, igazán.

Adjatok országot, kínáljatok kincscsel,
Igérjetez mindent, — oda nem bilincsel.
Itthon csak egy szük sirt adhat a hon földé,
S szivem könnyen választ, nem is vágyik többre.

Irigyelje más, én tőled fecske, gólya,
Nem irigylem, mért vagy két földrészt lakója.
Engem más gond nem bánt; adott ég egy itthont
Csak itt fedjen a sir, a hol bölcsöm ringott!

Szász Károly.